

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Освітня програма	29997 Автомобільний транспорт
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	274 Автомобільний транспорт

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

25.06.2021 р.

Справа № 0899/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 27 "Транспорт" у складі:

Самородов Вадим Борисович – головуєчий,

Yuriy Royko,

Богом`я Володимир Іванович,

Гончаренко Андрій Вікторович,

Каменєв Олександр Юрійович,

Кириллова Олена Вікторівна,

Очкасов Олександр Борисович,

Савенко Ганна Миколаївна,

Сіденко Євген Вікторович,

за участі запрошених осіб:

Леонтьєв Дмитро Миколайович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	29997
Назва ОП	Автомобільний транспорт
Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	274 Автомобільний транспорт
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 9, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

☒ підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

☐ наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

☐ наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

У ЗВО діє Стратегія розвитку Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (далі – ХНАДУ) на 2019 – 2025 рр., у якій сформовано 4 основні стратегічні напрямки, пов'язані із дотриманням високих стандартів якості освітньої та наукової діяльності, успішного працевлаштування та розвитку подальшої співпраці із випускниками, постійного удосконалення менеджменту та бренду. Важливо, що особливий акцент у цій Стратегії відводиться дослідженню проблем автомобільного транспорту. Виходячи із змісту ОНП (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/F-AUTOMOBILE/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%96%D0%B2/PhD_274/%D0%9E%D0%9D%D0%9F_2020.pdf), основний фокус програми, її мета та орієнтація чітко узгоджуються із положеннями Стратегії ХНАДУ. Враховуючи конкурентне середовище щодо підготовки фахівців за цією спеціальністю лише на прикладі міста Харкова, вважаємо, що особливість ОНП для третього (доктор філософії) рівня вищої освіти, виходячи із її змісту, знаходиться в межах предметної області спеціальності 274 «Автомобільний транспорт». Таке твердження пояснюємо тим, що у програмах третього рівня, як правило, немає спеціалізацій.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Про рівень залучення стейкхолдерів до визначення цілей ОНП та формування програмних результатів навчання свідчить таке: – до робочої групи із забезпечення якості ОНП залучені представник іншого ЗВО України (Національний університет «Львівська політехніка») та здобувач (аспірант) (підтверджено в ОНП); – існує практика врахування досвіду випускників аспірантури попередніх років щодо удосконалення наукових підходів під час підготовки діючих здобувачів після завершення освітньої складової ОНП (підтверджено у звітах ЕГ та самооцінювання); – врахування думки здобувачів щодо обсягу окремих освітніх компонент та загального обсягу ОНП (підтверджено у звітах ЕГ та самооцінювання); – залучення потенційних працедавців з організацій, які представляють науково-дослідні установи та експертне середовище галузі до формування структури освітньої складової ОНП в частині введення окремих освітніх компонент (підтверджено у звітах ЕГ та самооцінювання). Щодо потенційних роботодавців, то ГЕР з розумінням ставиться до того, що їх кількість не завжди може мати таке широке різноманіття, як у програмах першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнях вищої освіти. Поряд із цим, звертаємо увагу ЗВО та гаранту ОНП на таке: – детальним та змістовним відображенням системного підходу до оновлення та перегляду ОНП є постійна робота за лінією зв'язку «робоча група із забезпечення якості ОНП – методична комісія спеціальності – засідання кафедри (або кафедр), на яких реалізується ОНП», що має демонструватися відповідними протоколами (витягами з протоколів) їх засідань; – кращою практикою щодо залучення інших стейкхолдерів є участь в обговореннях структури та змісту ОНП представників з числа інших кафедр ЗВО, які залучені до реалізації цієї ОНП, враховуючи положення однієї із складових, що передбачають набуття аспірантом компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій та Постанови КМУ № 261 від 23.03.2016 р., яка викладена у такому формулюванні: «оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору». – важливим аспектом врахування думки здобувачів в контексті формування програмних результатів навчання є усталена практика проведення різноманітних анкетних опитувань, які дають можливість зрозуміти думку щодо структури, змісту та обсягу ОНП. Для цієї ОНП такий підхід є особливо важливим, зважаючи на кількість аспірантів, які навчаються.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Під час розроблення та реалізації ОНП третього (доктор філософії) рівня вищої освіти враховано Стратегією розвитку транспорту України до 2030 р., тенденції розвитку ринку праці та галузевий контекст з акцентом на підготовці фахівців, здатних до дослідницько-інноваційної та (або) науково-педагогічної діяльності та спроможних розв'язувати складні завдання в сфері автомобільного транспорту. Це підтверджується високим рівнем розвитку окремих напрямків діяльності в межах ОНП: сучасного електричного автомобільного транспорту; енергозаспокоєння та енергозбереження на автомобільному транспорті; моделювання робочих процесів в автомобілях тощо. Усе перелічене відповідає предметній області спеціальності 274 «Автомобільний транспорт». Також у звітах самооцінювання та ЕГ наведено факти врахування досвіду вітчизняних (Національний транспортний університет, Український державний університет залізничного транспорту, Харківський національний університет міського господарства тощо) та іноземних (Cracow University of Technology, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, Brandenburgische Technische Universität Cottbus – Senftenberg) аналогічних освітніх програм.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Стандарт вищої освіти для третього (доктор філософії) рівня вищої освіти за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» відсутній. Під час аналізу освітньої та наукової частин ОНП визначено, що ЗВО враховано: – вимоги Постанови КМУ № 261 від 23.03.2016 р. щодо таких складових компетентностей: 1) здобуття глибинних знань із спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, сучасного стану наукових знань; 2) оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного світогляду; 3) набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; 4) здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою в усній та письмовій формі. – вимоги Постанови КМУ від 12 червня 2019 р. № 509 для третього (доктор філософії) рівня вищої освіти за основними дескрипторами 8-го кваліфікаційного рівня (знання, уміння (навички), комунікація, автономність (відповідальність)).

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Загальний обсяг ОНП з підготовки докторів філософії за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» у ХНАДУ становить 41 кредит ЄКТС, з яких 29 кредитів – обов'язкові ОК (71%) та 12 кредитів – вибіркові ОК (29%). Тут є повна відповідність статті 5 Закону України «Про вищу освіту».

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Загалом ОНП містить ОК трьох блоків підготовки: гуманітарної та соціально-економічної; природничо-наукової; професійної. Освітні компоненти підпорядковані певній логіці навчання та викладання, а також об'єднані структурно-логічною схемою. Всі програмні результати навчання забезпечуються обов'язковими освітніми компонентами. Обов'язкові освітні компоненти, включені до ОНП, у сукупності забезпечують досягнення програмних результатів навчання, а вибіркові освітні компоненти підсилюють такі результати, що відображено у відповідних матрицях. Поряд із цим, аналізуючи структурно-логічну схему ОНП, а також навчальний план, складений на її основі за семестрами, ЕГ та ГЕР встановили деяку невідповідність у розрахунках годин, сумарна кількість яких не є рівною 41 кредиту ЄКТС. Вважатимемо цей недолік несуттєвим, оскільки він має відношення до невірної розбиття кредитів між семестрами в ОК, які викладаються у двох семестрах, хоча загалом сумарно у навчальному плані дотримано кількості 41 кредит ЄКТС. Також у навчальному плані та переліку компонент ОНП є ОК «Науково-педагогічна практика», а у структурно-логічній схемі цей ОК має назву «Педагогічна практика». Надалі звертаємо увагу гаранту ОНП на важливості дотримання чіткої відповідності між змістом ОНП та змістом і структурою навчального плану. Серед переліку обов'язкових ОК ГЕР та ЕГ пропонує збільшити обсяг тих, які відповідають за науково-дослідну складову.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

ОНП третього (доктор філософії) рівня вищої освіти за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» відповідає визначеній для неї предметній області. Про це засвідчують освітня та наукова складові ОНП, а також сформульовані основні аспекти науково-дослідницької та практичної підготовки здобувачів, методологічні підходи щодо проведення наукових досліджень, аналізу їх результатів та формулювання теоретичних і практичних висновків. Наявність в ОНП ОК гуманітарного, суспільствознавчого та фундаментального спрямування дозволяють лише підсилити формування світоглядного рівня здобувачів ступеня доктора філософії.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Формування індивідуальної освітньої траєкторії регламентується Порядком реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу ХНАДУ та Положенням про порядок та умови обрання студентами дисциплін за вибором, введених в дію у 2019 р. Перший із цих документів регламентує можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії в контексті академічної мобільності, зокрема і міжнародної, а другий – формування таких індивідуальних освітніх траєкторій шляхом вибору дисциплін із сформованого їх переліку в межах навчання у ЗВО. Обсяг навчальних дисциплін за вибором студента становить 12 кредитів ЄКТС, що складає 29% від загального обсягу ОНП і відповідає вимогам Закону України «Про вищу освіту». ЕГ пересвідчилася, що здобувачі володіють повною і вичерпною інформацією щодо усіх вибірковок ОК навчального плану. Відповідно до Положенням про порядок та умови обрання студентами дисциплін за вибором мінімальна кількість здобувачів, які можуть обрати вибірккову ОК рівна двом. Вибір ОК та формування індивідуальної освітньої траєкторії відбувається шляхом електронного запису через особистий логін та пароль, що свідчить про прозорість процедури. Вибіркові ОК викладаються у 3 та 4 семестрах, що є сильною стороною ОНП, оскільки на цьому етапі здобувачі є добре орієнтованими щодо теоретичного та практичного матеріалу, який необхідний їм для проведення подальших досліджень у межах виконання дисертаційної роботи.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Змістом ОНП, зокрема розділом 2 «Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність» передбачено обов'язковий ОК 6 «Науково-педагогічна практика» із кількістю кредитів ЄКТС – 3. ГЕР вважає, що в рамках реалізації цього ОК, незалежно від того, яка кафедра ЗВО забезпечує його викладання, здобувачі мають залучатись до реалізації педагогічного навантаження. Це можна забезпечити в межах певного обсягу погодинного фонду, шляхом внутрішнього сумісництва тощо. Безперечно, сильною стороною ОНП є залучення здобувачів до практичної підготовки під час виконання міжнародних освітніх та наукових проєктів, у науково-дослідних організаціях, проте в межах реалізації цього недостатньо реалізується набуття педагогічних навичок.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

На підставі звітів самооцінювання та ЕГ, а також за результатами моніторингу ОНП і навчального плану встановлено, що ЗВО створює можливості здобувачам набутти soft skills для подальшої освітньої та професійної діяльності в межах реалізації практично усіх ОК. Найбільшу увагу на реалізації навичок soft skills зосереджено в межах ОК «Іноземна мова наукового спілкування» та «Історія та філософія техніки і технології».

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній. Зі звіту самооцінювання визначено, що під час розроблення ОНП третього (доктор філософії) рівня вищої освіти за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» ЗВО орієнтувався на Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Постанову КМУ «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», Класифікатор професій ДК 003:2010.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Грунтуючись на відомостях самооцінювання, із загальної кількості 1230 годин (41 кредит ЄКТС) на аудиторні заняття припадає 496 годин (40,3%). Враховуючи, що ОНП відноситься до третього рівня вищої освіти, вважаємо (ЕГ та ГЕР) таку кількість годин надто великою, оскільки здобувачі, окрім виконання самостійних завдань з ОК, також мають проводити дослідження, готувати наукові публікації тощо. Виходячи із цього, ГЕР вважає доцільним керуватись положеннями, викладеними у Листі МОН України № 1/9-126 від 13 березня 2015 року щодо встановлення рекомендованого обсягу аудиторної та самостійної роботи. Поряд із цим, здобувачі під час проведення співбесіди із ЕГ висловили задоволення від такої організації освітнього процесу.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Навчання за дуальною освітою зі спеціальності 274 «Автомобільний транспорт» на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти у ЗВО не проводиться. Тут рекомендацією можуть бути тези, викладені у підкритерії 2.5, щодо залучення здобувачів до викладання на правах внутрішнього сумісництва, яке, до певної міри, можна вважати елементом дуальної освіти.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання за третім (доктор філософії) рівнем вищої освіти є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО. Вступ відбувається на підставі ступеня магістра. Конкурсний відбір проводиться на основі розрахунку конкурсного балу, який є сумою балів, отриманих під час складання вступних іспитів зі спеціальності та іноземної мови. Під час вступу визнається сертифікат з іноземної мови, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Такий сертифікат прирівнюється до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом. Також Правилами прийому передбачено надання переваги вступникам, які мають відповідні наукові публікації або диплом з відзнакою за попередній рівень вищої освіти (за рівної кількості балів).

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

ЕГ та ГЕР встановлено, що відповідно до «Правил прийому до аспірантури ХНАДУ для здобуття наукового ступеня доктора філософії» особливості ОНП враховуються «Програмою фахового вступного випробування за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт», яка містить лише перелік питань з професійно-орієнтованих дисциплін. Встановлено відповідність за цим підкріпленням.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО є достатня нормативна база, яка регламентує визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, у т.ч. і закордонних. Водночас звіти самооцінювання та ЕГ свідчать, що у ЗВО немає практики визнання результатів, здобутих за програмами міжнародної академічної мобільності в межах предметної області ОНП зі спеціальності 274 «Автомобільний транспорт». Наведено лише один приклад визнання результатів, здобутих за іншою ОНП, а також визнання результату за рівень володіння іноземною мовою. ЗВО рекомендується активізувати роботу у напрямку розвитку міжнародної академічної мобільності здобувачів.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО є достатня нормативна база, яка регламентує визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті. Водночас, немає жодного випадку застосування положень нормативів в рамках реалізації цієї ОНП. ГЕР вважає, що причиною такого явища може бути недостатній рівень мотивації здобувачів.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

У звітах самоаналізу та ЕГ відображено аспекти студентоцентрованого навчання, що може відповідати принципам академічної свободи. Це також підтверджується нормативною базою ЗВО. Академічна свобода в межах реалізації ОНП третього (доктор філософії) рівня вищої освіти за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» забезпечується шляхом вільно вибору здобувачами навчальних дисциплін, тематики наукових досліджень, індивідуальних науково-

дослідних завдань тощо. ЗВО забезпечує відкритий доступ до міжнародних наукових баз даних, навчальних та навчально-методичних праць, в тому числі із використанням технологій дистанційного навчання. За результатами звіту ЕГ встановлено, що здобувачі розглядаються як суб'єкти освітнього процесу із власними унікальними інтересами та потребами.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

За результатами аналізу наданої інформації та в процесі моніторингу посилення, ГЕР визначено, що інформування здобувачів вищої освіти про освітній процес є достатнім на нормативному рівні та постійно удосконалюється через робочі навчальні програми дисциплін та (або) силабуси. ЕГ та ГЕР дійшли висновку, що всім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання. Поряд із цим, рекомендуємо у кожній робочій навчальній програмі (силабусі) надавати повну та вичерпну інформацію щодо порядку та критеріїв оцінювання.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Можливість здобувачів поєднувати навчання та дослідження в межах цієї ОНП є, безумовно, вагомим аргументом для підтвердження імплементації дослідницької компоненти в освітньому процесі. Для підтвердження вагомих здобутків у діяльності за цим підкритерієм та, враховуючи значну кількість аспірантів, які навчаються за цією ОНП, наведено недостатньо фактів реалізації поєднання навчання та дослідження. У звіті самооцінювання відзначено, що «впродовж 3 та 4 року навчання для здобувачів передбачена можливість обіймати посади наукових та педагогічних працівників для набуття професійних навиків не тільки в межах ХНАДУ, а й за його межами в тому числі й за межами України», проте не відзначено скільки здобувачів (або яка їх частка) реалізували таке право, а також є недостатньо описано про публікаційну активність здобувачів. Поряд із цим, є достатньо фактів щодо впровадження викладачами результатів власних наукових досліджень в освітній процес.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Зі звітів самооцінювання та ЕГ встановлено певне документальне підтвердження щодо оновлення викладачами змісту навчальних дисциплін з урахуванням тенденцій розвитку галузі 27 «Транспорт» та спеціальності 274 «Автомобільний транспорт». Поряд із цим, у силабусах багатьох дисциплін виявлено значну кількість джерел, які датовані кінцем ХХ століття і, поряд із цим, не відносяться до фундаментальних досліджень. Недостатньо фактів використання провідних іноземних видань, в тому числі і періодичних. Виходячи із цього, ГЕР рекомендує активізувати роботу щодо оновлення змісту окремих ОК, враховуючи тенденції розвитку спеціальності, а також застосовувати не лише передові вітчизняні, але й світові практики.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

У рамках інтернаціоналізації ЗВО демонструє прагнення до розширення освітньої та наукової діяльності. Поряд із цим, ГЕР звертає увагу на недостатній рівень залучення до заходів, пов'язаних із інтернаціоналізацією, здобувачів вищої освіти, які навчаються на ОНП третього (доктор філософії) рівня вищої освіти за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» в межах її предметної області, відсутність фактів участі у міжнародних освітніх та наукових програмах мобільності здобувачів та персоналу, де ЗВО виступав би грантоотримувачем. Сюди відносимо також організацію візитів професіоналів з числа науковців та фахівців-практиків, реалізації навчання за програмами подвійного керівництва здобувачами тощо.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Загальні нормативні вимоги щодо контрольних заходів є чіткими та зрозумілими, а також достатньо висвітлені на відповідних ресурсах ЗВО. Здобувачі під час зустрічі з ЕГ підтвердили, що викладачі на початку семестру доводять до їх відома критерії оцінювання з кожного ОК. Водночас ГЕР, після ознайомлення із відповідними силабусами, які розміщені у Таблиці 1 «Інформація про обов'язкові освітні компоненти ОП» звертає увагу на відсутність у них розподілу балів, які може отримати здобувач за результатами засвоєння окремих змістовних модулів. Під час

розроблення силабусів слід розуміти, що такий документ містить дещо більшу інформацію, ніж робоча програма навчальної дисципліни, а не навпаки, як це подано у матеріалах акредитаційної справи. Виходячи із підтвердженого факту (відповідно до звітів самооцінювання та ЕГ) існування також робочих програм навчальних дисциплін, де є відповідний розподіл критеріїв оцінювання, ГЕР не вважатиме це суттєвим недоліком в контексті виконання вимог цього підкритерію.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Стандарт вищої освіти за спеціальністю 274 Автомобільний транспорт для третього (доктор філософії) рівня вищої освіти відсутній. У розділі 3 ОНП «Форма атестації здобувачів вищої освіти» зазначено, що «атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу чи наукової установи, акредитованої Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації або в інший спосіб, передбачений законодавством України». На час акредитаційної експертизи таке формулювання відповідає вимогам Постанови КМУ № 167 від 06.03.2019 р. «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», а також п. 6 ст. 5, п. 3 ст. 6 Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII у редакції від 23.04.2021 р.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедурні аспекти проведення контрольних заходів чітко регламентовані нормативними документами ЗВО («Положенням про організацію освітнього процесу в ХНАДУ»). Вони є чіткими та зрозумілими, доступними для всіх учасників освітнього процесу, передбачають порядок оскарження результатів тощо. Терміни та розклади проведення атестацій є у вільному доступі на сайті ЗВО. Зі звітів самооцінювання та ЕГ встановлено, що ЗВО практикує проведення екзаменаційного або залікового контролів на платформі Moodle із використанням різних типів тестів. За час реалізації цієї ОНП випадків подання скарг здобувачами щодо процедури та результатів проведення контрольних заходів не було.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

За результатами моніторингу нормативних документів, звітів самооцінювання та ЕГ, ГЕР відзначає, що забезпечення академічної доброчесності є частиною внутрішньої системи забезпечення якості ЗВО. Також встановлено, що існує практика використання онлайн-сервісів пошуку плагіату Strikeplagiarism.com та Unicheck.com (компаній Plagiat.pl та Unicheck) для встановлення рівня оригінальності наукових публікацій та дисертаційних робіт. ГЕР відзначає достатньо високий рівень політики, стандартів і процедур дотримання академічної доброчесності у ЗВО. До того ж, вони є визначеними, чіткими і зрозумілими для всіх учасників освітнього процесу. Поряд із цим, рекомендуємо у розділі 3 ОНП «Форма атестації здобувачів вищої освіти» окрему увагу приділити питанням, які популяризують академічну доброчесність, зокрема наводити вимоги щодо виконання п. 6 ст. 6 Закону України «Про вищу освіту», а також положення внутрішніх стандартів із забезпечення якості.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

За результатами аналізу інформації щодо академічної та професійної кваліфікації викладачів, які задіяні до реалізації ОНП на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти у ХНАДУ, що наведена у таблиці 2 «Зведена інформація про викладачів» звіту самооцінювання, встановлено, всі вони виконують 8–12 видів діяльності, передбачених п. 30 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, затверджених Постановою КМУ від 30.12.2015 р. №1187 (зі змінами). Причому, ці види діяльності мають відповідність із ОК, до викладання яких вони залучені. Аналогічний високий рівень академічної та професійної кваліфікації встановлений і щодо гарант та членів робочої групи із забезпечення ОНП (окрім аспіранта та представника з числа роботодавців – науково-педагогічного працівника іншого ЗВО). Серед викладацького складу, який задіяний до реалізації ОНП, 4 доктора наук, професори (80%) та 1 кандидат наук, доцент (20%).

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Конкурсний відбір викладачів, який проводиться у ЗВО, ґрунтується на їх професіоналізмі і спроможності забезпечити викладання відповідно до цілей ОНП та регламентується «Порядком проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників Харківського національного автомобільно-дорожнього університету та укладання з ними трудових договорів (контрактів)» (СТВНЗ 34.5-02:2016). Він відбувається прозоро та відповідає діючим Законам України і підзаконним актам. ЗВО звертає особливу увагу на показники академічної та професійної кваліфікації претендентів на заміщення вакантних посад, що відповідають профілю випускної кафедри та предметній області освітніх програм, які на ній реалізуються.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Залучення роботодавців до освітнього процесу продемонстровано недостатньо. Є підтверджені окремі факти щодо проходження здобувачами стажування у науково-дослідних інститутах Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства юстиції України. Водночас, ЕГ та ГЕР звертають увагу на те, що вагомим аргументом, який підтверджує залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу є їх активна участь в роботі робочих груп із забезпечення ОНП, що відображається у відповідних протоколах засідань, де обов'язково мають відзначатись пропозиції роботодавців, процедури та результати їх врахування та реалізації в рамках діяльності за ОНП, яка акредитується. Засідання такої робочої групи мають проходити із певною періодичністю (рекомендовано на рідше 1 разу протягом року). Відповідно до Рекомендацій щодо застосування Критеріїв оцінювання якості освітньої програми, ефективним є залучення роботодавців, зокрема керівників кафедр, дослідницьких груп, наукових установ, які проводять фундаментальні та (або) практичні дослідження (відповідно до РНК).

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

ЗВО недостатньо залучає до аудиторних занять (викладання професійно-орієнтованих дисциплін або їх окремих змістовних модулів) професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців. Це підтверджується відповідними фактами, наведеними у звітах самооцінювання та ЕГ. За цим підкритерієм ГЕР наводить рекомендацію для ЗВО, аналогічну до підкритерію 4.5 щодо залучення українських та закордонних вчених для викладання або окремих освітніх компонент, або їх змістовних модулів з певним визначеним обсягом годин.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

ЕГ не вдалось у повній мірі пересвідчитись у активності викладачів щодо проходження підвищення кваліфікації та стажувань. Є окремі приклади стажування за кордоном. Щодо закордонних стажувань або ж підвищення кваліфікації, то необхідно конкретизувати інформацію щодо їх відповідності предметній області ОНП, яка акредитується. Професійний розвиток викладачів регламентується відповідними нормативними документами ЗВО. Поряд із цим, рекомендуємо ЗВО активізувати діяльність щодо започаткування та реалізації міжнародних освітніх та наукових програм мобільності за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» або ж галуззю 27 «Транспорт». Це дозволить підвищити професійну майстерність та розвиток персоналу. Також немає фактів щодо того, яким чином ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми. Під час наступних акредитацій ГЕР рекомендує чітко відзначати у таблиці 2 «Зведена інформація про викладачів» факти проходження стажування або підвищення кваліфікації із вказанням конкретних документів, які їх підтверджують (сертифікати, довідки, протоколи засідання кафедри, накази по ЗВО тощо). Такі відомості про кожного викладача мають відображатись у ЄДЕБО. Факти стажування у закордонних ЗВО мають додатково підтверджуватись відповідними наказами на відрядження (окрім стажувань online) або грантовими угодами щодо мобільності. У цьому має також пересвідчуватись ЕГ.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Процедури, за якими ЗВО стимулює розвиток викладацької майстерності є переважно нематеріального характеру. ЕГ відзначає, що «конкретних прикладів матеріального чи нематеріального заохочення НПП задіяних на даній ОНП не було надано ЕГ (ні у звіті самооцінювання, а ні під час дистанційних зустрічей)». Рекомендацією ГЕР для ЗВО за цим підкритерієм є розроблення нового Положення або удосконалення існуючого щодо матеріального заохочення науково-педагогічних, педагогічних, наукових, інженерно-технічних працівників, а також аспірантів та докторантів. Це, безумовно, стимулюватиме розвиток викладацької майстерності і забезпечить прозорість відносин між працівниками та адміністрацією факультету і ЗВО.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Наявне матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення є достатнім для якісного провадження освітнього процесу за ОНП зі спеціальності 274 «Автомобільний транспорт» на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти. Навчальний процес забезпечений навчальними площами, мультимедійними аудиторіями, спеціалізованими кабінетами та комп'ютерними класами. ЕГ також підтверджує достатній рівень фондів та електронних ресурсів бібліотеки.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

У звітах самоаналізу та ЕГ відзначено, що ЗВО забезпечує вільний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до інфраструктури та інформаційних ресурсів (доступ до фондів бібліотеки, безоплатний доступ до електронних журналів, баз даних тощо) на достатньому рівні. Загалом, ГЕР підтверджує відповідність за цим підкритерієм.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

Задоволеність студентів освітнім середовищем, його безпечність для їх життя і здоров'я є на достатньому рівні, що було підтверджено на зустрічах ЕГ із представниками студентського самоврядування та здобувачами вищої освіти.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

ЗВО забезпечує різні форми підтримки здобувачів вищої освіти, зокрема: – освітня підтримка відбувається в контексті питань організації навчання та викладання і ґрунтується на студентоцентризмі, забезпеченні доступу до якісного освітнього середовища, вибору індивідуальних освітніх траєкторій тощо; – організаційна підтримка реалізується через взаємовідносини здобувачів із керівниками, викладачами та адміністрацією кафедр та ЗВО; – інформаційна підтримка полягає у забезпеченні безкоштовного доступу до інформаційних ресурсів бібліотечного фонду, нормативно-правової бази університету та інших навчальних ресурсів і сервісів; – консультативна підтримка полягає у наданні допомоги та інформуванні через автоматизовану систему керування навчальним процесом, керівників кафедр, за якими закріплені здобувачі та завідувача аспірантури університету; – соціальна підтримка реалізується шляхом проведення психологічних та медичних консультацій, а за необхідності – надання матеріальної та психологічної допомоги.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

У ЗВО створені достатні умови для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами і щодо доступу до освітнього середовища, і щодо забезпечення соціальним житлом, що підтверджується звітом ЕГ. Рекомендацією тут є постійний моніторинг рівня задоволеності такими умовами серед зазначених здобувачів.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

ЗВО проводить постійну та послідовну політику з дотримання процедур вирішення конфліктних ситуацій, що підтверджується відповідною нормативною базою та забезпеченням функціонування окремих спеціалізованих підрозділів. Тут діють Порядок провадження за зверненнями учасників освітнього процесу та Положенням про організацію освітнього процесу в ХНАДУ. Фактів виникнення конфліктних ситуацій в межах реалізації цієї ОПП не було.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

У ЗВО процедура перегляду ОП регламентується такими внутрішніми нормативними документами, як «Внутрішня система забезпечення якості» та «Розробка, затвердження, моніторинг і перегляд освітніх програм». Зокрема, ЕГ

надано 8 протоколів проектної групи, у яких враховано різні аспекти функціонування ОНП. ГЕР звертає увагу, що термін «проектна група» застосовується лише під час відкриття ОНП, а надалі над її моніторингом та періодичним переглядом працює робоча група із забезпечення якості ОНП. Важливим аспектом діяльності за цим підкритерієм є не лише існування регламентів розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП, але й реальна діяльність, яка системно проводиться на різних рівнях (робоча група, науково-методична комісія спеціальності, засідання кафедри, засідання вченої ради факультету та ЗВО тощо) та є документально закріплена у вигляді відповідних рішень та протоколів.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Проведення лише опитувань про рівень задоволеності (або незадоволеності) ОНП без можливості впливати на процес її розроблення, затвердження або перегляду, відображає не повне дотримання процедур забезпечення якості освітнього процесу. Важливо також наводити короткий аналіз результатів опитування із вказанням частки здобувачів, які взяли участь у ньому, розподіл по курсах навчання, рівень задоволення освітнім процесом тощо. Це дозволить покращити якість самої ОНП та рівень освітнього процесу. Враховуючи, що останній раз думка здобувачів щодо структури та змісту ОНП враховувалась ще у 2017 році, ЕГ та ГЕР рекомендують активізувати роботу щодо більшого залучення здобувачів та органів їх самоврядування до процесу перегляду цієї освітньої програми.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Представники роботодавців в основному залучені до реалізації практичної частини ОНП і мають у подальшому свої бачення щодо формування її фахових компетентностей та програмних результатів навчання. Враховуючи, що ОНП функціонує на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти, рекомендується більше залучати до процесу її періодичного перегляду експертне середовище з інших ЗВО, в тому числі і закордонних, науково-дослідних інститутів тощо.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Зі звіту ЕГ встановлено, що систематизованої конкретної інформації щодо опитування випускників ОНП немає, а триває процес опрацювання таких відомостей. Натомість комунікація із випускниками здійснюється за допомогою інформаційних запитів до роботодавців і випускників, а також із використанням соціальних мереж. Виходячи із цього, ГЕР рекомендує усі результати опитувань випускників (в тому числі і проміжні) висвітлювати на офіційному сайті ЗВО.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

ЗВО приділяє значну увагу системі забезпечення якості. Вона реалізується та постійно удосконалюється у всіх сферах освітнього процесу і направлена на якість надання послуг, які ґрунтуються на принципах студентоцентризму. Вважаємо, що ЗВО має постійно (хоча б 1 раз протягом року) моніторити і перевіряти рівень діяльності за ОНП із залученням фахівців інших структурних підрозділів. У продовження щодо рекомендацій до підкритерію 8.1 ГЕР звертає увагу ЗВО, що до проектної групи можуть входити лише штатні працівники ЗВО, у той час, як до робочої групи із забезпечення якості освітньої програми можуть залучатись представники інших ЗВО. Ці поняття слід чітко розмежовувати. Вимоги до всіх учасників робочої групи чітко регламентовані Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОНП «Автомобільний транспорт» за третім (доктор філософії) рівнем вищої освіти є первинною. Водночас гаранту та ЗВО рекомендується враховувати зауваження та рекомендації, сформовані експертним середовищем Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти під час проведення інших акредитаційних експертиз освітніх програм третього рівня у ХНАДУ та інших ЗВО України, де їх результати є у вільному доступі.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

За результатами звіту ЕГ встановлено, що в академічній спільноті ЗВО спостерігається достатній рівень комунікацій серед учасників освітнього процесу, сформована культура якості, яка створює можливості для розвитку та удосконалення освітньої діяльності за ОНП, яка акредитується.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Більшість внутрішніх (локальних) нормативно-правових актів, які діють у ЗВО є легкодоступними для учасників освітнього процесу, що додатково підтверджено підкритеріями 3.3, 3.4, 5.3, 7.6. Правила і процедури викладені в документах, доступ до яких забезпечується шляхом розміщення їх на офіційному сайті ЗВО.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Передбачається, що проєкти нормативних документів ЗВО знаходяться у відкритому доступі на сайті. Стейкхолдери мають можливість надати свої пропозиції та зауваження до ОНП наступним чином: через Google форму; за електронною адресою гаранта ОНП; на сторінці ХНАДУ у facebook. Проєкт ОНП у редакції 2021 року на цей час розміщено на сайті ЗВО у закладці «Аспірантура».

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Інформація про ОНП, навчальні плани та робочі програми (силабуси) зі спеціальності 274 «Автомобільний транспорт» для третього (доктор філософії) рівня вищої освіти систематизована і оприлюднена на веб-сайті ЗВО.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

Відповідно до п. 27 «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у ЗВО (наукових установах)», затвердженого Постановою КМУ від 23.03.2016 р. № 261 передбачено чотири складові освітньо-наукової програми, кожна із яких націлена на набуття аспірантами певних компетентностей: 1) зі спеціальності; 2) із загальнонаукового (філософського) світогляду; 3) з блоку універсальних навичок науковця, зокрема вміння організовувати і проводити навчальні заняття, писати грантові пропозиції, застосовувати інформаційні технології в дослідницькій діяльності, управління проєктами тощо; 4) володіння усною та письмовою англійською мовою. Відповідно до ОНП третього (доктор філософії) рівня вищої освіти за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт», яка функціонує у ХНАДУ, ці чотири складові відображено через такі ОК: 1) «Теорія автомобіля» та вибіркові ОК; 2) «Історія і філософія техніки і технології», «Фундаментальна та прикладна математична підготовка»; 3) «Психологія та педагогіка вищої школи», «Науково-педагогічна практика»; 4) «Іноземна мова наукового спілкування». Передбачено, що окремо кожна із складових може підкріплюватись ОК, які здобувач має право обрати з переліку ОК інших спеціальностей, які функціонують у ЗВО. Оскільки Стандарт вищої освіти для третього рівня із спеціальності 274 «Автомобільний транспорт» відсутній, таких розподіл можна вважати прийнятним. Зі звітів самооцінювання та ЕГ встановлено зв'язок між освітніми компонентами та тематикою досліджень здобувачів ступеня доктора філософії. Аналіз тем дисертаційних робіт аспірантів підтвердив їх кореляцію з обраними вибірковими ОК.

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

ЕГ проаналізувала відомості самооцінювання, інформацію про рівень наукової активності наукових керівників, які здійснюють підготовку 43 здобувачів, застосовуючи пошукову систему Google scholar, а також бібліографічних і реферативних баз даних (Scopus та Web of Science), відкритих освітньо-наукових ресурсів та встановила, що теми наукових досліджень аспірантів формуються відповідно до тематичного плану наукових досліджень та наукової теми кафедр та наукових керівників. Виходячи із цього, ЕГ та ГЕР підтверджують, що підготовка здобувачів ступеня доктора філософії відбувається в умовах існування критичної маси дослідників, які спільно працюють над науковою тематикою, об'єднаною в межах наукових спеціальностей 05.22.02 «Автомобілі і трактори» та 05.22.20 «Експлуатація та ремонт засобів транспорту».

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до

тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

У ЗВО організаційно та матеріально забезпечуються можливості для проведення та апробації результатів наукових досліджень, що підтверджується наявністю сучасних лабораторій (лабораторія Bosch, лабораторія Швидкісних автомобілів), технічних та транспортних засобів для побудови та проведення випробувань. Забезпечується вільний доступ до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, а також безкоштовного інтернету. ХНАДУ є організатором науково-практичних конференцій, а також видавцем фахових збірників «Автомобільний транспорт», «Вісник ХНАДУ» та електронний журнал «Автомобіль і електроніка. Сучасні технології», які відповідають предметній області спеціальності 274 «Автомобільний транспорт». Наведені організаційні заходи у повній мірі задовольняють вимогам висвітлення та апробації результатів досліджень здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

ЗВО забезпечує можливості для залучення здобувачів до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю. ЕГ підтверджено факти участі у міжнародних стажуваннях та міжнародних конференціях. Поряд із цим, ЕГ та ГЕР відзначають недостатній рівень активності серед здобувачів та викладачів, задіяних у реалізації ОНП третього (доктор філософії) вищої освіти, до міжнародних наукових та освітніх програм і мобільності в межах предметної області спеціальності 274 «Автомобільний транспорт». Особливого значення ця рекомендація набуває, виходячи із значної кількості здобувачів різних курсів та вчених, які працюють на випускових кафедрах.

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

Науково-педагогічні працівники випускових кафедр, які задіяні до реалізації ОНП третього (доктор філософії) вищої освіти за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» мають досвід виконання держбюджетних тем в межах предметної області вказаної спеціальності. Водночас у звітах самооцінювання та ЕГ недостатньо уваги присвячено публікаційній активності здобувачів разом із їх науковими керівниками.

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

У ЗВО дотримання академічної доброчесності регламентується такими положеннями: «Положення про групу сприяння академічній доброчесності», «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат», «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ». ЕГ встановлено, що за час функціонування ОНП «Автомобільний транспорт» не виявлено жодного факту порушень академічної доброчесності ні серед здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, ні серед наукових та науково-педагогічних працівників ЗВО.

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

1. Детальним та змістовним відображенням системного підходу до оновлення та перегляду ОНП є постійна робота за лінією зв'язку «робоча група із забезпечення якості ОНП – методична комісія спеціальності – засідання кафедри (або кафедр), на яких реалізується ОНП», що має демонструватися відповідними протоколами (витягами з протоколів) їх засідань; 2. Кращою практикою щодо залучення інших стейкхолдерів (окрім здобувачів та роботодавців) є участь в обговореннях структури та змісту ОНП представників з числа кафедр ЗВО, які не є випусковими, проте залучені до реалізації цієї ОНП, враховуючи положення Постанови КМУ від 23.03.2016 р № 261, які передбачають набуття аспірантом спеціальних, загальних та універсальних компетентностей. 3. Важливим аспектом врахування думки здобувачів в контексті формування програмних результатів навчання є усталена практика проведення різноманітних анкетних опитувань, які дають можливість зрозуміти думку щодо структури, змісту та обсягу ОНП. Для цієї ОНП такий підхід є особливо важливим, зважаючи на кількість аспірантів, які навчаються. Результати цих опитувань мають знаходитись у вільному доступі на сайті ЗВО.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Між структурно-логічною схемою та навчальним планом, складеним на її основі за семестрами, має бути повна відповідність у розрахунках годин та назвах освітніх компонентів. 2. Серед переліку обов'язкових освітніх компонент рекомендуємо ввести нову освітню компоненту або збільшити обсяг існуючих, які відповідають за науково-дослідну складову. 3. У рамках реалізації ОНП рекомендуємо активніше залучати здобувачів до реалізації педагогічного навантаження. Це можна забезпечити в межах певного обсягу погодинного фонду, шляхом внутрішнього сумісництва

тощо. Безперечно, сильною стороною ОНП є залучення здобувачів до практичної підготовки під час виконання міжнародних освітніх та наукових проектів, у науково-дослідних організаціях, проте в межах реалізації цього недостатньо реалізується набуття педагогічних навиків.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. ЗВО рекомендується активізувати роботу у напрямку розвитку міжнародної академічної мобільності здобувачів, оскільки немає практики визнання результатів, здобутих за програмами міжнародної академічної мобільності в межах предметної області ОНП зі спеціальності 274 «Автомобільний транспорт». 2. Покращити мотивацію здобувачів щодо набуття навиків, здобутих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. Впорядкувати силабуси (робочі навчальні програми) усіх освітніх компонентів (обов'язкових та вибіркових), у яких надавати повну та вичерпну інформацію щодо порядку та критеріїв оцінювання. 2. Під час формування звітів самооцінювання, особливо щодо програм третього (доктор філософії) рівня вищої освіти особливу увагу звертати на публікаційну активність здобувачів. 3. ГЕР рекомендує активізувати роботу щодо оновлення змісту окремих ОК, враховуючи тенденції розвитку спеціальності, а також застосовувати не лише передові вітчизняні, але й світові практики. 4. Покращити рівень залучення до заходів, пов'язаних із інтернаціоналізацією, здобувачів вищої освіти, які навчаються на ОНП третього (доктор філософії) рівня вищої освіти за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт» в межах її предметної області. Зокрема участь у міжнародних освітніх та наукових програмах мобільності здобувачів та персоналу, де ЗВО виступав би грантоотримувачем, організацію візитів професіоналів з числа науковців та фахівців-практиків, реалізації навчання за програмами подвійного керівництва аспірантами.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

1. Під час розроблення силабусів слід розуміти, що такий документ містить дещо більшу інформацію, ніж робоча програма навчальної дисципліни, а не навпаки. 2. Рекомендуємо у розділі 3 ОНП «Форма атестації здобувачів вищої освіти» окрему увагу приділити питанням, які популяризують академічну доброчесність, зокрема наводити вимоги щодо виконання п. 6 ст. 6 Закону України «Про вищу освіту», а також положення внутрішніх стандартів із забезпечення якості.

Критерій 6. Людські ресурси

1. Вагомим аргументом, який підтверджує залучення роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу є їх активна участь в роботі робочих груп із забезпечення ОНП, що відображається у відповідних протоколах засідань, де обов'язково мають відзначатись пропозиції роботодавців, процедури та результати їх врахування та реалізації в рамках діяльності за ОНП, яка акредитується. Засідання такої робочої групи мають проходити із певною періодичністю (рекомендовано на рідше 1 разу протягом року). 2. Рекомендуємо розробити новий нормативний документ ЗВО щодо матеріального заохочення науково-педагогічних, педагогічних, наукових, інженерно-технічних працівників, а також аспірантів та докторантів. Це, безумовно, стимулюватиме розвиток викладацької майстерності і забезпечить прозорість відносин між працівниками та адміністрацією факультету і ЗВО.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. Рекомендацію ГЕР є постійний моніторинг рівня задоволеності умовами для реалізації права на освіту особам з особливими освітніми потребами і щодо доступу до освітнього середовища, і щодо забезпечення соціальним житлом.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

1. ГЕР звертає увагу, що термін «проектна група» застосовується лише під час відкриття ОНП, а надалі над її моніторингом та періодичним переглядом працює робоча група із забезпечення якості ОНП. Тут важливим аспектом діяльності є не лише існування регламентів розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП, але й реальна діяльність, яка системно проводиться на різних рівнях (робоча група, науково-методична комісія спеціальності, засідання кафедри, засідання вченої ради факультету та ЗВО тощо) та є документально закріплена у вигляді відповідних рішень та протоколів. 2. Рекомендуємо активізувати роботу щодо більшого залучення здобувачів та органів їх самоврядування до процесу перегляду цієї освітньої програми. 3. Враховуючи, що ОНП функціонує на третьому (доктор філософії) рівні вищої освіти, рекомендується більше залучати до процесу її періодичного перегляду експертне середовище з інших ЗВО, в тому числі і закордонних, науково-дослідних інститутів тощо.

Критерій 9. Прозорість та публічність

1. Рекомендуємо більше уваги приділити питанням висвітлення інформації на сайті ЗВО про унікальність даної ОНП в аспекті відображення всіх наукових, організаційних, навчально-методичних, міжнародних особливостей її реалізації, досягнень здобувачів та викладачів.

Критерій 10. Навчання через дослідження

1. Підвищити рівень активності серед здобувачів та викладачів, задіяних у реалізації ОНП третього (доктор філософії) рівня вищої освіти, у контексті залучення до міжнародних наукових та освітніх програм і мобільності в межах предметної

області спеціальності 274 «Автомобільний транспорт». Особливого значення ця рекомендація набуває, виходячи із значної кількості здобувачів різних курсів та вчених, які працюють на випускових кафедрах.

4. Додатки

Відсутні

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

САМОРОДОВ ВАДИМ БОРИСОВИЧ